

**Sprawozdanie ze spotkania konsultacyjnego dot.
projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
Wrocław, 23 marca 2018 r.**

Uczestnicy:

Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego – Jerzy Michalak, Marek Obrębalski, Maciej Zathey, Zbigniew Dynak, Jacek Sottys, Jolanta Żabska – Cichoń, Artur tysoń, Justyna Boczar, Weronika Kur Szymon Nowiński, Robert Brzdęga, Władysław Szymański, Justyna Kocór, Przemysław Nowacki, Zbigniew Ligus, Przemysław Sadowski, Andrzej Heluszka, Artur Jasiak, Agnieszka Wesołowska, Bogusława Kulińska, Monika Szymanowska, Mariusz Kunysz, Piotr Łabędzki, Tomasz Ossowicz, Stanisław Jastrzębski, Joanna Kiernicka, Agata Zemska, Leszek Pieczyński, Marek Rakowicz, Edward Bratek, Michał Cisakowski, Julia Maszczak, Ignacy Miecznikowski, Władysław Szydełko, Małgorzata Krystek, Katarzyna Janstat, Magdalena Rozwadowska, Justyna Wieczorkiewicz – Molendo, Magdalena Koprowska, Henryk Swół, Robert Lewandowski, Daniel Maśluk, Jolanta Kryswata – Zielnica, Łukasz Kropski, Tomasz Sotłowiej, Włodzimierz Chlebosz, Magdalena Starzak.

Program posiedzenia:

1. Powitanie
2. Prezentacja projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
3. Dyskusja

Przebieg posiedzenia:

Konferencję rozpoczęł Pan Zbigniew Dynak – Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego witając wszystkich uczestników na konferencji konsultacyjnej projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Pan Jerzy Michalak, Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego powitał uczestników, podziękował za przybycie i zachęcił do dyskusji nad projektem nowej strategii. Następnie zaprosił wszystkich do wysłuchania prezentacji.

Dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego Maciej Zathey przedstawił informacje zawarte w rozdziale pierwszym projektu SRWD 2030 tj. Diagnozie prospektywnej. Omówił w kolejności części: strefa przyrodniczo-kulturowa; strefa społeczna; strefa gospodarcza; infrastruktura techniczna; system komunikacji i dostępność transportowa.

Pan Marek Obrębalski, Radny Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, Przewodniczący Komitetu Ekspertów ds. SRWD 2030 omówił trzy scenariusze rozwoju zaproponowane w SRWD 2030, tj. „dynamiczna równomierność”, „metropolitarna wyspa” i „niespójna mozaika” oraz egzogeniczne i endogeniczne czynniki wpływające na rozwój kapitału terytorialnego i segmenty ww. kapitału terytorialnego. Przedstawił wizję i misję Dolnego Śląska 2030 oraz wiązkę celów strategicznych. Omówił 6 horyzontalnych priorytetów interwencji, a następnie rekomendowane kierunki strategicznej interwencji dla subregionu wrocławskiego.

Dyrektor Zbigniew Dynak poinformował o podmiotach zaangażowanych w proces opracowywania SRWD 2030. Wspomniał o członkach Komitetu Sterującego i Grupy Roboczej. Następnie przedstawił

część wdrożeniową projektu Strategii. Zwrócił uwagę na ramy finansowe, tzn. źródła finansowania polityki rozwoju Dolnego Śląska. Na dzień dzisiejszy nie ma informacji co do wysokości wszystkich środków możliwych do wykorzystania po roku 2020. Więcej będzie wiadomo w maju, kiedy Komisja Europejska przedstawi pierwszy projekt przyszłych ram finansowych oraz po ocenie ex-ante projektu strategii. Plan wykonawczy SRWD 2030 będzie określał konkretne programy i polityki rozwoju służące realizacji Strategii oraz kryteria wyboru strategicznych zadań. Dyrektor Zbigniew Dynak przedstawił również zasady monitoringu i ewaluacji SRWD 2030 oraz harmonogram dalszych prac nad projektem SRWD 2030.

Dyskusja:

Pierwszy zabrat głos Pan Władysław Szymański, który uważa, że kierunki rozwoju województwa powinny zostać zmienione, ponieważ kołem zamachowym rozwoju Dolnego Śląska po 2020 roku powinien być przemysł górniczy (zagłębie węgla brunatnego). Uważa, że odnawialne źródła energii nie zaspokoją naszych potrzeb energetycznych. W związku z tym należy lobbować utworzenie kopaliń węgla brunatnego.

Zgłosił następujące uwagi do SRWD 2030:

Zmiana zapisu 1.3.3 Stymulowanie współpracy biznesu i nauki na: Podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do rozwoju nauki, współpracy między sferą naukowo-badawczą i gospodarki, postępu technologicznego oraz innowacji.

Uzasadnienie: należy posługiwać się konkretnymi słowami używanymi w technice. Słowo „stymulowanie” jest wieloznaczne, a w gospodarce i technice należy używać konkretnych, jednoznacznych określeń.

Wykreslenie zapisu 4.6.1 Wsparcie przedsięwzięć na rzecz zmniejszenia zużycia surowców oraz ograniczenia wytwarzania odpadów w procesach produkcyjnych.

Uzasadnienie: zapis jest źle sformułowany.

Dopisać działanie 4.2.5 Wsparcie przedsięwzięć na rzecz racjonalnego wykorzystania materiałów i surowców w procesach produkcyjnych.

Uzasadnienie: racjonalne wykorzystanie surowców w procesach produkcyjnych.

Pan Zbigniew Dynak odniósł się do wypowiedzi – w Strategii wskazano jako pierwszy cel strategiczny „Efektywne wykorzystanie gospodarcze potencjału regionu”. Zgodnie z wypowiedzią pana Szymańskiego należy oprzeć rozwój gospodarczy o inteligentne specjalizacje – wykorzystanie surowców naturalnych. Jednak samorząd województwa nie ma kompetencji w tym zakresie, nadal nie powstała rządowa strategia surowcowa. Należy rozpocząć prace nad strategią energetyczną.

Pani Katarzyna Janstat, firma Innpact zwróciła uwagę, że należy położyć nacisk na poprawę efektywności energetycznej. W 80 % za zanieczyszczenie powietrza odpowiada sfera bytowa i MŚP. Małe i średnie przedsiębiorstwa powinny otrzymać wsparcie na działania kontrolingowo-audytowe. Ponadto nie powstała wspólna platforma zakupowa leków, gazu i energii w szpitalach. W przypadku wspólnej grupy zakupowej można zaoszczędzić sporo środków. Pani Janstat nie zgłosiła formalnej uwagi do SRWD 2030.

Pan Marszałek Michalak zgodził się z tą opinią informując, że Zarząd Województwa Dolnośląskiego 1,5 miesiąca temu podjął decyzję o stworzeniu wspólnej platformy zakupowej w szpitalach wojewódzkich.

Pan Edward Bratek, Pełnomocnik Rektora UE poinformował, że w czerwcu 2013 r. podpisano porozumienie 11 uczelni w tym 9 wrocławskich, dot. grupy zakupowej energii elektrycznej. Chętnie podzielili się doświadczeniami. Nie zgłosił formalnej uwagi do SRWD 2030.

Pan Tomasz Ossowicz, Biuro Rozwoju Wrocławia, Politechnika Wroclawska przedstawił następujące uwagi:

Transport zbiorowy – najważniejsza kwestia dla rozwoju województwa. W SRWD 2030 powinien być wyeksponowany na poziomie celu operacyjnego, a nie rozdzielony na kierunki, co powoduje, że jest rozmyty. Warto wykorzystać sukces Kolei Dolnośląskich. Byłe miasta wojewódzkie są położone blisko siebie i szybkie połączenie kolejowe tych miast stworzyłoby coś w rodzaju aglomeracji dolnośląskiej. Chodzi o to, żeby mieszkanie Jeleniej Góry czuło się tak samo jak mieszkanie Wrocławia, czyli mógł mieć łatwy dostęp i korzystać np. ze wszystkich miejsc kulturalno-oświatowych w całym województwie.

Pan T.Ossowicz zwrócił uwagę, że troska o jakość życia wynikająca z celu nadrzędnego Harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności została odzwierciedlona jedynie w celach podrzędnych dotyczących usług publicznych i nigdzie więcej. Tymczasem w ostatnich kilku latach nastąpił nieoczekiwany zwrot w oczekiwaniach ludności, na co wskazują badania socjologiczne we Wrocławiu. Na początku ludzie akceptowali uzupełnienie tego, czego my nie mieliśmy, a kraje zachodnie miały, np. centra handlowe, fantastyczne obiekty rekreacyjne. Teraz potrzebna jest jakość życia przy domu, blisko domu. Badania pokazały, że dla wrocławian najważniejsza jest zieleni, dlatego zwrot na Zieloną Stolicę Europy. Przy czym zieleni to nie nowy park, a zieleni przy domu, wygodne i przytulne życie. Najważniejsze są trzy rzeczy: zieleni i przytulność przydomowa, rewitalizacja, transport publiczny.

Pan T.Ossowicz zasugerował żeby w tabeli, w której są wyszczególnione programy operacyjne w subregionach (Terytorialny Wymiar Polityki Rozwoju) –wpisać w każdym wierszu rangę celu, nie należy zostawiać pustych pól. W realizacji SRWD 2030 obecny układ nie będzie czytelny.

Jego zdaniem reindustrializacja niekonieczne musi być inteligentna. Możliwy jest nawrót tradycyjnego przemysłu do Europy i dlatego scenariusz powinien zawierać przygotowanie gmin do nawrotu przemysłu.

Ponadto pan Ossowicz stwierdził, że nie powinno się eksploatować kopalni zwłaszcza w górach, ponieważ zmiany w krajobrazie są nieodwracalne, a to co najcenniejsze możemy utracić na zawsze.

Pani Marta Starzak, Prezes Zarządu-Region Dolny Śląsk, Polskie Stowarzyszenie Ekspertów i Asesorów Funduszy Unii Europejskiej zgłosiła kilka uwag:

Należy położyć nacisk w SRWD 2030 na „Innowacyjny Dolny Śląsk”. Za mało jest wyeksponowana innowacyjność. Propozycja zmiany celu strategicznego: Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu innowacyjności regionu, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Każda z części województwa dolnośląskiego posiada potencjały rozwojowe, które nie są wykorzystane. Np. Jelenia Góra, która ma ogromny potencjał, kiedyś była perłą Karkonoszy, a dziś wymiera. Innowacja polega np. na wspieraniu przemysłu 4d (chodzi o przemysł 4.0), wspieraniu innowacyjnych sposobów finansowania przedsiębiorstw, np. obligacje.

W scenariuszach rozwoju (s. 30) należy dopisać innowacyjna polityka - tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji.

Programowanie rozwoju (s. 48) – zapisano, że są dokumenty o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ale brakuje dokumentu regionalny system innowacji, czy regionalna strategia innowacji.

Wymieniając okotobiznesowe instytucje pominięto Dolnośląską Radę Gospodarczą.

Pan Marek Rakowicz, wrocławianin:

Diagnoza znajduje się w 2 miejscach w SRWD 2030 jako diagnoza prospektywna oraz w pkt. 4.1 i 4.2. Diagnoza zajmuje stanowczo zbyt dużo miejsca w dokumencie (ok.60% objętości). Istotną wadą diagnozy jest brak odniesienia się do stanu realizacji Strategii 2020. Nie wiadomo także, od kiedy będzie obowiązywać SRWD 2030.

Scenariusze rozwoju powinno poprzedzać podsumowanie diagnozy. Skoro z diagnozy wynika, że dynamiczna równomierność ma być wiodącym scenariuszem, kolejnych już nie powinno się wpisywać.

Wyszczególniono 5 celów strategicznych, 21 celów operacyjnych oraz 91 kierunków działań, ale nie ma do nich żadnych konkretnych odniesień. Ma to być w Planie Wykonawczym, ale te 2 dokumenty muszą być uchwalone razem.

SRWD 2030 powinna być opracowywana do 2020 r., ponieważ wtedy będzie wiadomo jakimi środkami będzie dysponować województwo i uchwalona w 2020 r.

Pan Henryk Swół – zasugerował, aby tego typu konferencje odbywały się drogą internetową, w wirtualnej sali konferencyjnej, np. przez darmowy program Skype. Nie zgłosił formalnej uwagi do projektu SWRD 2030.

Pan Leszek Pieczyński zgłosił uwagi ogólne:

Należy zaczerpnąć z wzorca, jakim są strategie ZIT, porównać z projektem SRWD 2030 i wyciągnąć kwestie wspólne. Brakuje opinii ZIT w tworzeniu SWRD 2030. Ponadto kolejne powstające strategie nie zawierają kontynuacji wobec poprzedników. Na stronie UMMWD zbyt mało zauważalna była informacja o zbliżających się konsultacjach.

Diagnoza powinna być wyodrębniona, ponieważ uwarunkowania mogą się zmienić i diagnoza może ulec zmianie.

Pan Mariusz Kunysz, Starostwo Powiatowe w Strzelinie:

Brak spójności między wskaźnikami a celami, np. w celach jest zapis o niskiej emisji, a we wskaźnikach jest tylko z tego zakresu niska emisja gazów i pyłów z zakładów szczególnie szkodliwych. Te dwa obszary nie współgrają ze sobą, ponieważ zakłady szkodliwe nie mają nic wspólnego z niską emisją.

W Strategii umieszczono wskaźnik dot. dostępności autostrad i dróg szybkiego ruchu, gdzie UMWD nie ma kompetencji, jest to wskaźnik, który ma oceniać realizację strategii w obszarze transportu drogowego, co jest niezrozumiałe.

Brakuje powiązania między rozwojem górnictwa skalnego, rozwojem dróg, obwodnic miast, np. droga wojewódzka prowadząca ze Strzelina do Wrocławia, którą przemieszcza się cały transport kopalin skalnych jest w bardzo złym stanie. Brak spójności w celach, ponieważ stawiamy na rozwój górnictwa skalnego, a nie ma powiązania z drogami, które służą bezpośrednio przewozowi tych kopalin.

Pan Zbigniew Ligus, Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych UMWD zaproponował aby:

w celu operacyjnym 2.2 zamienić „infrastrukturę społeczną” na „infrastrukturę publiczną”. „Publiczna” ma szersze znaczenie,- na realizację celu operacyjnego 1.4 Wspieranie rozwoju oraz rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich warunkiem uzyskania środków przez wykonawcę było dostosowanie obiektów dla osób z niepełnosprawnościami i dla osób starszych.

Podsumowanie dyskusji:

Pan Marek Obrębalski podziękował za wszystkie zgłoszone uwagi i sugestie. Odniosł się do wypowiedzi poszczególnych osób:

- pana Ossowicza nt. transportu zbiorowego podzielaając jego zdanie. Nie zgodził się jednak z kwestią jakości życia, którą w SRWD 2030 rozumie się bardzo szeroko. Jakość życia tworzona jest przez jakość środowiska, przez dostępność komunikacyjną, a nie tylko przez usługi publiczne.

- pani Marty Starzak o konieczności dostrzeżenia innowacji, innowacyjności. Przynależ, że jest to wartościowa uwaga. Zapewnił, że autorzy SRWD 2030 dostrzegają potrzebę innowacyjności nie tylko na poziomie regionalnym, ale też w subregionach, wskazując potrzebę kształtowania inteligentnych subregionalnych specjalizacji.

- pana Marka Rakowicza, któremu wyjaśnił, że nie można stworzyć tylko jednego scenariusza rozwoju, ponieważ trzeba dostrzec wszystkie możliwości rozwoju i wybrać scenariusz optymalny, czyli „dynamiczną równomierność”. Ponadto odniósł się do uwagi dotyczącej ogólnego charakteru celów, wyjaśniając, że taka jest natura celów strategicznych i operacyjnych, a strategia jest pewnego rodzaju wyborem. Podkreślił, że należy odróżnić planowanie strategiczne od planowania operacyjnego. Nie wyraża żadnych obaw odnośnie strony finansowej, ponieważ na początku maja Komisja Europejska przedstawi zarys ram finansowych polityki spójności po roku 2020. W projekcie SRWD 2030 zasygnalizowano, że z budżetu województwa do roku 2030 będzie przeznaczonych 10 mld zł.

- pana Leszka Pieczyńskiego odnośnie wydzielenia diagnozy od części strategicznej. Nie jest to możliwe, ponieważ te 2 części muszą ze sobą korelować. Strategia powinna być aktualizowana zawsze wtedy, kiedy zajdą znaczące zmiany. Odpowiedział też na pytanie, dlaczego obecna Strategia

Rozwoju Województwa do roku 2020 nie może być kontynuowana. Otóż dużym zmianom uległy warunki zewnętrzne, czyli zmiana modelu zarządzania Krajem wyrażona m.in. w średniookresowej strategii rozwoju kraju, ponadto jest zmiana w zintegrowanym podejściu do rozwoju terytorialnego.

Następnie zabrakł głosu pan dyrektor Zathay, który podziękował za pozytywne opinie na temat diagnozy. Odnosił się do propozycji wydzielenia diagnozy jako odrębnego zeszytu. Nie jest to możliwe, ponieważ to z jakich części powinna się składać strategia reguluje ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto jest prowadzony monitoring realizacji strategii, na podstawie którego dokonywane są aktualizacje jeżeli taka jest potrzeba. Podniesienie problemu transportu publicznego jest właściwe nie tylko na poziomie regionalnym, ale też w subregionach. Pan Zathay poruszył też kwestie energetyczne. Należy dążyć do zmniejszania zużycia energii, a także wykorzystywać odnawialne źródła energii. Sposoby pozyskiwania energii są ściśle związane z jakością powietrza. Uwaga dotyczyła wskaźników jakości powietrza. Dyrektor Zathay przyznał, że te wskaźniki powinny być zrewidowane i bazować na danych pochodzących z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jednak GUS ich nie udostępnił i pewnie dlatego nie zostały ujęte. Odnosił się także do kwestii zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego. Nie jest możliwe utrzymanie wysokiej jakości życia bez poszanowania krajobrazu. Należy dbać o środowisko. Zasada zrównoważonego rozwoju odnosi się do równowagi między rozwojem gospodarczym, rozwojem społecznym i utrzymaniem środowiska w sposób niezmienny.

Pan Dyrektor Dynak udzielił głosu panu Tomaszowi Sotowiejowi z Urzędu Miejskiego Wrocławia, ZIT WroF, który odniósł się do rozdziału 2 Scenariusze rozwoju regionu prosząc o wyjaśnienie, w jaki sposób będzie traktowany zgodnie z zaprezentowanym scenariuszem 2030 Wrocław i Wrocławski Obszar Funkcjonalny. Wrocław został wyłączony ze wskazanych obszarów interwencji, został także wyłączony z różnego rodzaju obszarów wsparcia. Poprosił o wyjaśnienie sposobu ujęcia Wrocławia i traktowania Wrocławia w SRWD 2030. Jego zdaniem zrównoważony rozwój to taki, gdzie każdy ma taki sam dostęp do wsparcia.

Pan Obrębalski odpowiedział, że macierz kierunków interwencji zawiera 6 horyzontalnych obszarów interwencji. Każda z części województwa może więc być wspierana. Nie ma eliminacji Wrocławia. Należy rozróżnić pojęcie rozwoju równomiernego od zrównoważonego. Rozwój zrównoważony to zapewnienie zaspokojenia potrzeb wszystkim obecnym społecznością lokalnym na odpowiednim poziomie. Wymiar prospektywny rozwoju zrównoważonego to zaspokojenie potrzeb przyszłym pokoleniom. Dysproporcje rozwojowe nie zostaną zmniejszone jeśli zastosowane zostaną proporcjonalne zasady podziału środków w RPO. W pierwszym scenariuszu istotne będzie uruchomienie mechanizmu interwencji strategicznej dedykowane terenom, które wymagają wsparcia. Jest to realizacja regionalnego poziomu unijnej polityki spójności. UE realizując politykę spójności w zasadach zrównoważonego rozwoju nie przyznaje środków w jednakowej wysokości wszystkim regionom. Wyraźnie odróżnia regiony zmarginalizowane, regiony przejściowe, a także regiony wysoko rozwinięte. Regionom rozwiniętym nie dedykuje takich samych środków jak regionom zmarginalizowanym. Wiele preferencji będzie dedykowanych obszarom zmarginalizowanym, obszarom znajdujących się w strefie peryferyjnej względem Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, ale nie oznacza to, że Wrocław jest w tej strategii pomijany.

Dyrektor Zbigniew Dynak również zapewnił, że żaden obszar w projekcie SRWD 2030 nie jest pominięty. Projekt strategii opiera się na malej liczbie priorytetów i celów, ale Dolny Śląsk jest

zróżnicowany. Występuje tu innowacyjność, która cechuje Dolny Śląsk, ale są też obszary biedy, wykluczenia proceduralnego i społecznego. Odniosł się do wypowiedzi pana Leszka Pieczyńskiego informując, że diagnoza nie może być oddzielnym dokumentem przyjmowanym przez Sejmik. Odnosząc się do wypowiedzi pana Marka Rakowicza uznał, że nie można też oczekiwać na ramy finansowe przyszłej polityki spójności i uchwalili strategii za 2 lata, ponieważ aby mieć wpływ na to, w jaki sposób będą rozdzielane fundusze trzeba zrobić to już teraz. Zwrócił uwagę, że po raz pierwszy w dolnośląskim dokumencie strategicznym zamieszczono zapisy dotyczące kapitału ludzkiego, kształtowania postaw i otwartości na wielokulturowość. Dyrektor poinformował także, że jest realizowana regionalna strategia inteligentnych specjalizacji i warto byłoby wymienić ją w części wdrożeniowej. Przypomniał, że zgodnie ze znowelizowaną ustawą o dostępie do informacji publicznej Zarząd Województwa co roku będzie musiał przedstawiać Sejmikowi Województwa wyniki realizacji strategii. Wyraził także nadzieję, że w przyszłości udział społeczeństwa w realizacji strategii będzie jeszcze większy.

Pan Marszałek Michalak zakończył spotkanie konsultacyjne dziękując za przybycie i dyskusję.

Opracowanie:

Wydział Koordynacji Polityki Regionalnej

Departament Rozwoju Regionalnego UMWD

Dyrektor
Departamentu Rozwoju Regionalnego
Zbigniew Dynak

